

Vestingwallen Doesburg - quick scan vleermuizen

Notitie met betrekking tot de beoordeling van
de vleermuiswaarden van de omwalling van
Doesburg

R.M. Koelman; april 2014

Notitie Zoogdierverseniging N2014008

Inleiding

De kern van de voormalige vestingstad Doesburg (Ge) wordt aan de oost- en zuidzijde omgeven door 17^e-eeuwse militaire verdedigingswallen: de Hoge en de Lage Linie. Deze wallen zijn momenteel in verval en gedeeltelijk ontoegankelijk. Onder de titel 'Beleef de linies' gaat de gemeente Doesburg in een meerjarig project de linies restaureren en beter toegankelijk en 'beleefbaarder' maken.

Onderdeel van de planvorming rondom de restauratiewerkzaamheden is een onderzoek naar de natuurwaarden van de linies. Daarbij wordt de ecologische input geleverd door Bureau LandLeven. Deze heeft het Bureau van de Zoogdierverseniging gevraagd een quick scan uit te voeren naar de vleermuiswaarden van het plangebied. Hierbij wordt de oostelijke en zuidelijke omwalling van Doesburg beoordeeld op het te verwachten belang voor vleermuizen.

Afbeelding 1. De ligging van de te beoordelen deelgebieden (Hoge en Lage Linie) van de omwalling van Doesburg. Luchtfoto ondergrond: © Google Earth.

Methode

Op 26 maart 2014 is het plangebied door de auteur (R.M. Koelman - senior projectmedewerker bij het team Onderzoek en Advies van het Bureau van de Zoogdiervereniging) beoordeeld op de te verwachten waarde voor vleermuizen. Daarbij is gelet op de te verwachten waarden ten aanzien van de volgende drie functies: foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes / verbindend landschapselement.

Tijdens het veldbezoek zijn de terreinen van de oostelijke en zuidelijk omwalling overdag te voet doorkruist. De auteur werd daarbij vergezeld door dhr. G. Mostert van Bureau LandLeven.

De waargenomen situaties zijn fotografisch gedocumenteerd.

Resultaten

Foerageergebied

De vestingwallen vormen een parkachtig landschap dat in principe bijzonder geschikt is als foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen, waaronder soorten als de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Verblijfplaatsen van deze twee soorten zijn naar verwachting aanwezig in de bebouwing van Doesburg.

Verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn in de in het plangebied aanwezige bomen - merendeels zomereiken (*Quercus robur*) van ongeveer 80 jaar oud - slechts in zeer beperkte mate (in relatie met de leeftijd van de bomen en het aantal bomen) holtes, spleten, scheuren en andere potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen waargenomen. Het ging bij de waargenomen potentiële verblijfplaatsen in de meeste gevallen ook nog om typen verblijfplaatsen die in de praktijk alleen door kleine aantallen vleermuizen (losse individuen of kleine groepjes, bijvoorbeeld een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*) worden gebruikt. Er is slechts één holte (een spechtengat in een abeel *Populus alba*) waargenomen die geschikt zou kunnen zijn als verblijfplaats voor een grotere groep vleermuizen, bijvoorbeeld een kraamgroep van de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) of de watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Vliegroutes

De vestingwallen zelf zullen naar verwachting geen specifieke functie hebben als vliegroute. Een vliegroute wordt in dit verband gedefinieerd als een verbindend landschapselement tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden van vleermuizen. Wel zullen de groenstructuren van de wallen naar verwachting voor meerdere soorten vleermuizen een verbindende functie hebben. De Oude IJssel en de vestinggracht aan de oostkant van Doesburg hebben vermoedelijk wel een specifieke functie als vliegroute, bijvoorbeeld voor een soort als de watervleermuis.

soort	wetenschappelijke naam	verblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	+/-	+	+
meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	-	+/-	+/-
gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	-	-	+
ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	+	-	+
rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	+/-	-	+
laativlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	-	-	+
gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	+/-	-	+

Tabel 1. De in het plangebied te verwachten soorten vleermuizen (gebaseerd op de gegevens van de Nationale Database Flora en Fauna) en functies die het gebied voor deze soorten zou kunnen vervullen.

Legenda:

- : de kans op aanwezigheid van de soort of functie is zeer klein tot klein;
- +/- : de kans op aanwezigheid van de soort of functie is matig klein tot gemiddeld;
- +

Inschatting mogelijke effecten herinrichting plangebied

Bij de geplande herinrichting en restauratiewerkzaamheden zullen op de vestingwallen bosschages worden verwijderd. Dit leidt tot - al dan niet tijdelijke - negatieve effecten op de kwaliteit van het plangebied voor vleermuizen.

De oudere bomen in het gebied - voornamelijk zomereiken - zullen vrijwel allemaal worden gehandhaafd. De in deze bomen aanwezige (potentiële) verblijfplaatsen voor vleermuizen blijven dus behouden. Wel zal in een aantal gevallen de directe omgeving van deze potentiële verblijfplaatsen veranderen, wat mogelijk tot negatieve effecten (verminderde geschiktheid) op de verblijfplaatsen zelf kan leiden. Ten aanzien van verblijfplaatsen geldt daarom dat op hoofdlijnen verwacht wordt dat er geen significant negatieve effecten zullen optreden, hoewel niet uitgesloten is dat een enkele verblijfplaats verloren gaat.

Negatieve effecten op (mogelijk) aanwezige vliegroutes worden niet verwacht. De verwachte vliegroutes liggen allen boven de grachten/watgangen rondom de vestingwerken en hier vinden voor zover bekend geen ingrijpende herinrichtingswerkzaamheden plaats.

Conclusies en adviezen

De vestingwallen bij Doesburg zijn door middel van expert judgement beoordeeld op de te verwachten waarde voor vleermuizen.

De belangrijkste functie van de wallen voor deze soortgroep is die van foerageerbiotoop. De geplande herinrichting en restauratiewerkzaamheden zullen leiden tot negatieve effecten op de kwaliteit als foerageerbiotoop. Ten aanzien van (mogelijk aanwezige) verblijfplaatsen geldt op hoofdlijnen dat verwacht wordt dat er geen significant negatieve effecten zullen optreden, hoewel niet uitgesloten is dat een enkele verblijfplaats verloren gaat. Negatieve effecten op (mogelijk) aanwezige vliegroutes worden niet verwacht.

In het kader van voorgaande wordt geadviseerd om voorafgaande aan de geplande werkzaamheden in ieder geval onderzoek uit te laten voeren naar de waarde van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen en naar de mogelijke

aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis in de nazomer. De aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen, waaronder kraamverblijfplaatsen, voor soorten als watervleermuis en gewone grootoorvleermuis kan in principe in eerste instantie uit het onderzoek gelaten worden. Indien er tijdens het onderzoek aanwijzingen worden gevonden voor de aanwezigheid van dergelijke verblijfplaatsen - bijvoorbeeld in de vorm van boven land aanwezige watervleermuizen - dient hier echter alsnog onderzoek naar te worden verricht.

Bijlage - situatiefoto's

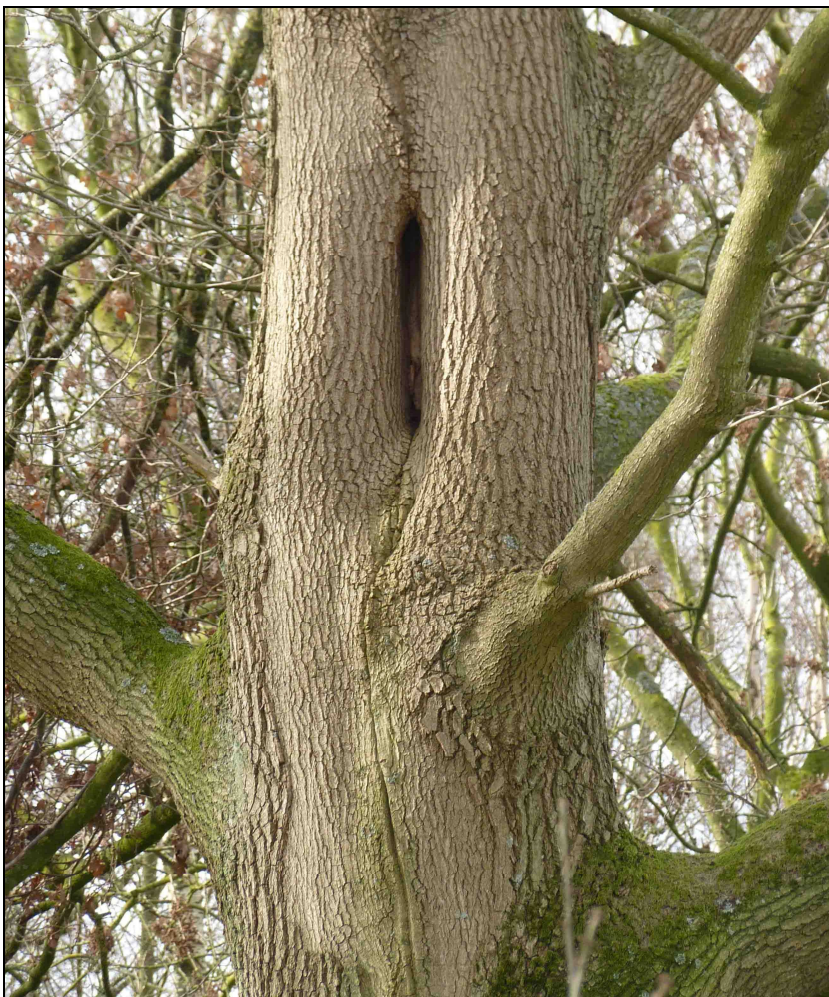
Afbeelding 1. Landschapstype van de Hoge Linie. Het betreft een momenteel niet vrij toegankelijk natuurgebied (eigendom Staatsbosbeheer). Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 2. Een deel van de ongeveer 80 jaar oude zomereiken (*Quercus robur*) op de Hoge Linie. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 3. Besloten terreintype op de Hoge Linie. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 4. Potentiële verblijfplaats voor vleermuizen in een zomereik (*Quercus robur*) op de Hoge Linie. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 5. Potentiële verblijfplaats voor vleermuizen (spechtengat) in een populier (*Populus* sp.) op de Hoge Linie. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 6. Voorbeeld van het gemiddelde landschapstype van de Lage Linie. Het betreft een vrij toegankelijk park aan de zuidkant van de stad. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 7. Bosschage op de Lage Linie (links), welke zal worden verwijderd ten behoeve van een beter doorzicht naar de oude binnenstad. Hierdoor zal de kwaliteit van dit gedeelte van de Lage Linie als foerageerbiotoop voor vleermuizen afnemen. De bomen rechts op de foto blijven staan. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.

Afbeelding 8. Waterpartij op de Lage Linie. Dergelijke beschut gelegen waterpartijen vormen een zeer geschikt foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.